

Elektronikus iratok hiteles hosszú távú megőrzésének problémái a levéltárakban

Gerhard Péter

osztályvezető

Budapest Főváros Levéltára, E-levéltári és informatikai osztály

2022. június 30.

Magyar Elektronikus Aláírás Napja

Áttekintés

- Mi a levéltár?
- Levéltári portálok
- Elektronikus levéltár
- Elektronikus iratok megőrzése
- Elektronikus iratok hitelessége
- Szabályozási kérdések

Közgyűjtemények

Mire való a levéltár?

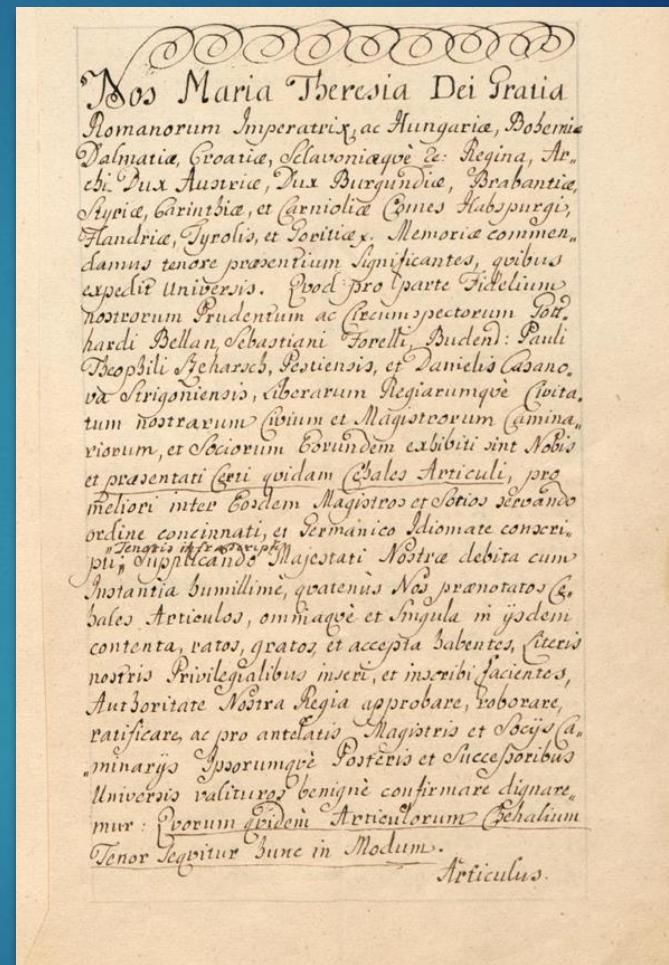
Írásbeliség elterjedésével alakulnak ki a levéltárak

Hosszú ideig: jogbiztosító értékű iratok
megőrzése – hivatali iratok
(középkor: „hiteles helyek”)

19. századtól: történeti források megőrzése is a
tudományos feldolgozás céljából

Azóta: mindkét funkció egyidejűleg él

- ügyfelek
- kutatók

Mire való a levéltár ma?

Iratok begyűjtése, megőrzése

Kutatók kiszolgálása

Ügyfelek tájékoztatása

Iratok feldolgozása, rendszerezése, publikálása

- segédletek készítése
- adatbázisok építése
- digitalizálás
- publikálás

DknyArchiv, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons

Publikációs célú felületek

- Hungaricana: közgyűjteményi aggregációs (sok intézmény által szolgáltatott tartalmakat közlő) portál

Fejlesztő: Arcanum Adatbázis Kft.

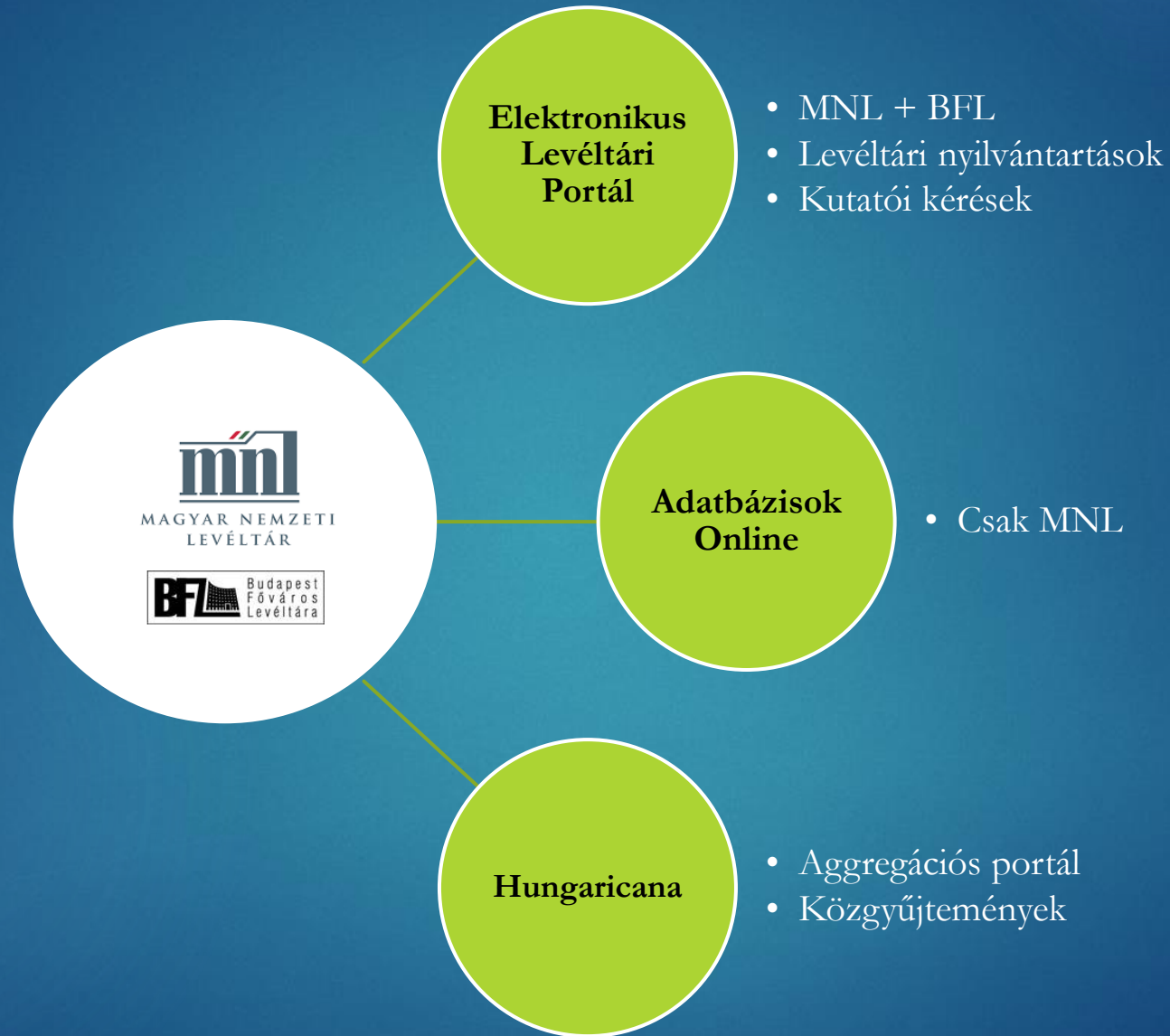
- Adatbázisok Online

Magyar Nemzeti Levéltár adatbázisai

- Elektronikus Levéltári Portál

Magyar Nemzeti Levéltár és Budapest Főváros Levéltára egyes digitális tartalmai és elektronikus nyilvántartásai (újabbban: felsőoktatási, egyházi levéltárak nyilvántartásai is)

Portálok

HUNGARICANA Közgyűteményi portál

Keressen helyekre, személyekre, eseményekre...

Ismertető

A Hungaricana szolgáltatás elsődleges célja, hogy a nemzeti gyűjteményeinkben közös múltunkról fellelhető rengeteg kultúrkinccs, történeti dokumentum mindenki számára látványosan, gyorsan és áttekinthető módon váljon hozzáférhetővé. Az adatbázis folyamatosan gazdagodó virtuális gyűjteményei a gyors ismeretszerzés mellett, a mélyebb feltáró kutatások követelményeinek is megfelelnek.

Adatbázisok

- [Hírek](#)
- [Adatbázisok](#)
- [Rólunk](#)
- [Közreműködők](#)
- [Kapcsolat](#)
- [GY.I.K.](#)

Képcsarnok

Ismertető

 Hungaricana
8914 kedvelés

[Tetszik az oldal](#) [Mego](#)

Írd be a keresőszót!

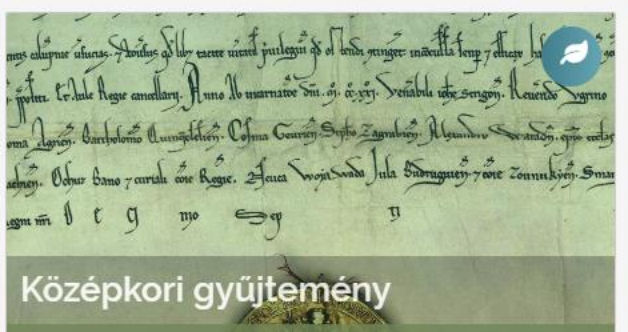
Fedezz fel 4.089.646 szöveges oldalt, képet, és hanganyagot

ELP Váltás az Elektronikus Levéltári Portálra

Családtörténet

Sok ezer szenvedélyes kutató tapasztalata bizonyítja: veszélyes dolog családtörténeti kutatásba kezdeni...

Középkori gyűjtemény

Ebben a gyűjteményben a Mohács előtti gyűjteményhez kapcsolódó adatbázisokat gyűjtöttük össze. Ezek...

Szovjetunióba elhurcoltak

2016–17 folyamán az Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára és több megyei tagintézménye is a Gulág...

Népszerű kategóriák

Mikrofilmezett anyakönyvek

Anyakönyvek

Nemesi családok iratai

A131 Illéssy-féle adatbázis, Collectio Diplomatica Hungarica, Cimereslevelek, Királyi Könyvek...

Összeírások

Az 1715. évi országos összeírás (N 78), Az 1720. évi országos összeírás (N 79), Porta (dika) összeírások (E 158)...

A párt vezetésével, demokrácia és a reformok útján a szocializmusért!

Az Elektronikus Levéltári Portál (ELP) a Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) és Budapest Főváros Levéltára (BFL) online szolgáltatásainak felülete. Itt kereshet, böngészhet a két levéltár elektronikus nyilvántartásainak és digitális levéltári állományának közös adatbázisában, kutatói kéréseket és ügyfélszolgálati megkereséseket indíthat a levéltárak felé. A portálon kereshető az egyházi és felsőoktatási levéltárak nyilvántartása is, de az online kutatói funkciók ezekre a levéltárakra nem terjednek ki.

Írjon be egy keresőkifejezést!

Kereshető elemek száma **10 151 033**

Részletes keresés

AOL

Váltás az MNL
Adatbázisok Online
portáljára

Kutatóknak

A levéltárban őrzött iratok megtekintéséhez kutatói adatlapot tölthet ki, kutatói kéréseket indíthat. Itt találja a levéltári kutatóknak szóló információkat és dokumentumokat.

[→ Tovább](#)

Ügyfeleknek

Ha adatszolgáltatásra, a levéltárban őrzött iratok hiteles másolatára vagy az iratok alapján kiállított igazolásra van szüksége, ügyfélszolgálati megkeresését itt adhatja le.

[→ Tovább](#)

Iratképzőknek

Iratkezeléssel, elektronikus iratok rendezésével és levéltárba adásával kapcsolatos információk, követelmények és alkalmazások iratképzők és iratátadók számára.

[→ Tovább](#)

Az elektronikus levéltári projekt története I.

E-levéltár I (EKOP-1.2.8 projekt):

- ▶ 2009: Konzorcium alakult a Magyar Országos Levéltár (ma: Magyar Nemzeti Levéltár – MNL), Budapest Főváros Levéltára (BFL) és a KopintDatorg Zrt. (ma Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. – NISZ) részvételével.
- ▶ 2012. október: Generálszállító: T-Systems Magyarország Zrt.
- ▶ A projekt fő célja: komplex elektronikus levéltári rendszer kialakítása mindkét levéltár számára.

- ▶ A rendszer főbb elemei:
 - egységes levéltári nyilvántartó rendszer kialakítása
 - digitális tartalmak hosszú távú és biztonságos megőrzése
 - az elektronikus iratok levéltárba adásával és megőrzésével kapcsolatos szabályozási környezet kialakítása
 - a korábban rögzített adatok és digitális tartalmak teljes körű migrációja
 - a digitalizálás és az elektronikus levéltári feladatok technikai feltételeinek megteremtése (hardverek, szoftverek)
 - Elektronikus Levéltári Portál (levéltári nyilvántartások, digitalizált tartalmak publikálása, kutatói funkciók)

Az elektronikus levéltári projekt története II.

E-levéltár I (EKOP-1.2.8 projekt):

A megvalósítás alapja két dobozos termék:

- a svájci scopeSolutions cég „scopeArchiv” nevű levéltári nyilvántartó rendszere
- a brit Tessella cég „Safety Deposit Box” (SDB – ma Preservica) nevű, digitális tartalmak hosszú távú megőrzését szolgáló megoldása

A projekt befejezése: 2013. szeptember

Az elektronikus levéltári projekt története III.

E-levéltár II (KÖFOP - 1.0.0-VEKOP-15-2016-00011 projekt):

- ▶ Kedvezményezett: Magyar Nemzeti Levéltár
- ▶ A projekt fő célja: A Magyar Nemzeti Levéltár átállása az elektronikus ügyintézésre mind az ügyfélszolgálati ügyek, mind a kutatók kiszolgálása terén

- ▶ A rendszer főbb elemei:
 - Közigazgatási adatigénylések elektronikus kiszolgálása
 - scopeArchiv, Preservica új funkciók
 - Az Elektronikus Levéltári Portál megújítása
 - Az MNL megyei tagintézmények hálózati és rendszerintegrációja
 - A NISZ-ben üzemelő hardverállomány megújítása

A projekt befejezése: 2020. március

Az OAIS modell (Open Archival Information System)

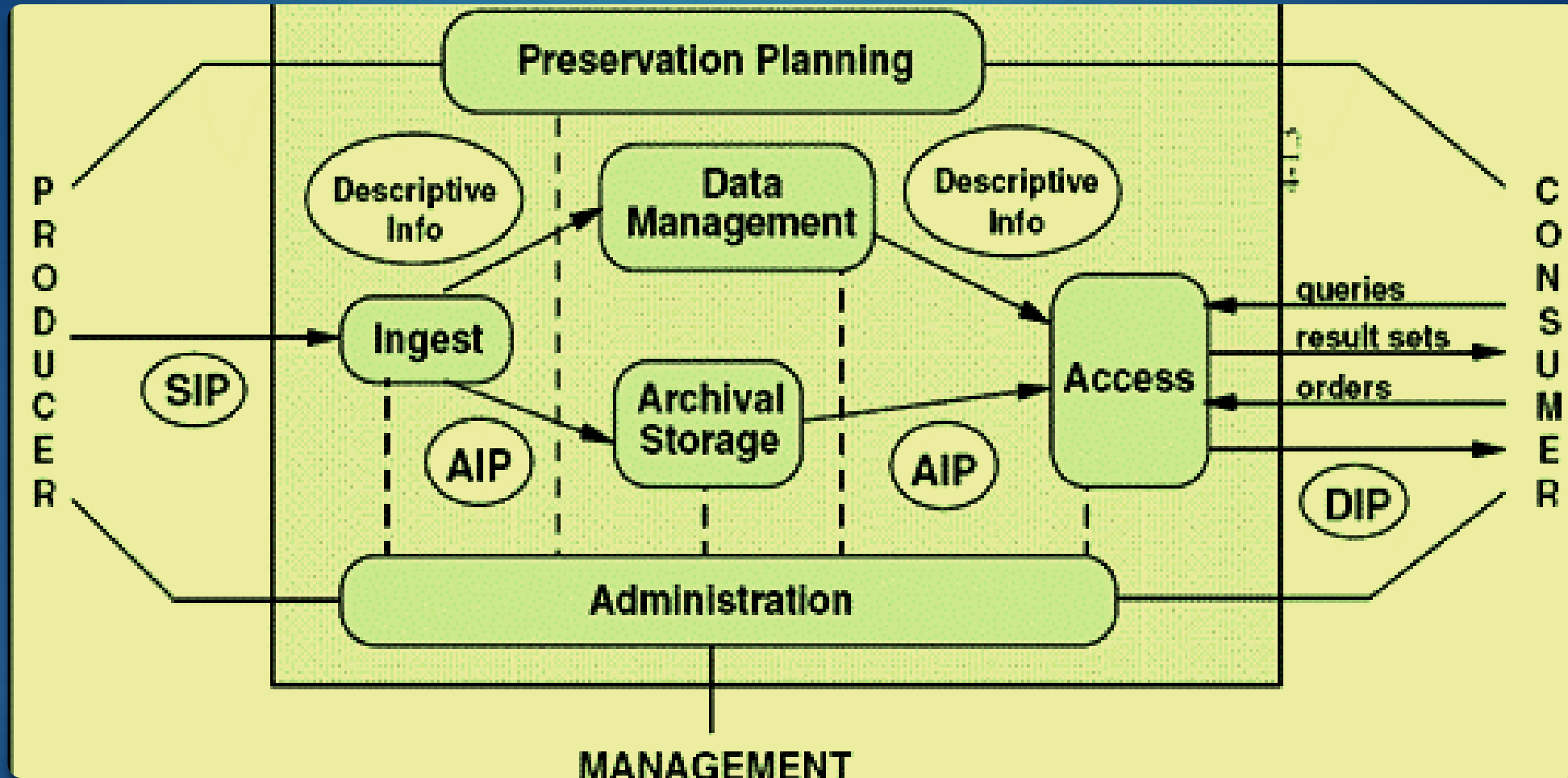
<http://public.ccsds.org/publications/archive/650x0m2.pdf>

Célja: digitális információk

- hosszú távú megőrzése;
- hitelességük,
- értelmezhetőségük,
- hozzáférhetőségük,
- használhatóságuk
- biztosítása.

Átlátható és dokumentált eljárások, az iratok életrajza során bekövetkező események, az információs csomagokat érintő beavatkozások teljes körű rögzítése.

Az OAIS modell

SIP
Submission Information Package
Benyújtott Információs Csomag

AIP
Archival Information Package
Archív Információs Csomag

DIP
Dissemination Information Package
Kibocsátott Információs Csomag

Iratképző

Levéltár

Felhasználó

Adathordozók

Papír: évszázadokon át fennmarad

Mikrofilm: lassan 100 éve létezik

Mágneses adathordozók: ?

Elektronikus állományok: ???

Elektronikus iratok hosszú távú megőrzése

► Problémák:

- az adat nem értelmezhető önmagában
- tárhelyigény, magas költségek
- szoftveres és hardveres környezet elavulása
- hitelesség kérdése

Elavuló környezet – megoldási módok

► Emuláció

► Migráció/transzformáció

Filter Apply

Fájl formátumok (1524)

Tulajdonság csoportok (11)

Migrációs útvonalak (581)

PUID	Útvonal szerepek
mpr/1	Preservation
mpr/2	Presentation

► Útvonal tulajdonságok

Elavuló környezet – problémák

▶ Emuláció

- idővel kezelhetetlenné válik a sok párhuzamosan kezelt szoftverkörnyezet

▶ Migráció/transzformáció

- az eredeti adatok idővel olvashatatlaná válnak
- ki kell dolgozni a migrációs eljárásokat
- csökkenteni kell a fájlformátumok számát
- nem alkalmazható minden adatra
- elektronikus aláírással nem kompatibilis

Hitelesség

Papíralapon:
hiteles másolatok
kiadása

Hivatalosan igazolom, hogy a(z)¹⁵..... oldalra terjedő
fénymásolat Budapest Főváros Levéltára őrzetében levő
XV. 201.6.13.869/1985 jelzetű irat
szövegével megegyezik.
Budapest,²⁰²² év^{Jan} hó¹² nap

Iktatási állományok és metaadatok

HU-MNL-OL-W_271-MF_25384
Iktatókönyv 1943-1948

Iktatókönyvi szám	Érkezett	Beadó neve a beadvány kelle és száma	A beadvány tartalma	A z e l i n t é z é s	
				m ó d j a	Az elküldés napja
1181. ✓	XI.	Hívtalból	Az Országos Levéltár és a Hadilevéltár alkalmazottainak a levéltár épületébe való beköltözése tban.		
	2i.		mellékletek:		
		1181/1944. b. l. számmal az		illetékhelyre lejárabolt. Budapest, 1944. dec. 23-án. Berlalan László.	
			mellékletek:		
			mellékletek:		
			mellékletek:		
			mellékletek:		

Elektronikus aláírás

▶ Felülhitelesítés

- csak az iratképző teheti meg?
- sokféle iratképzőtől átvett elektronikus iratok esetén követhetetlené válik
- nemzetközi levéltárügy: egy irat hitelessége hosszú távon nem az elektronikus aláíráson múlik

Elektronikus iratok hitelessége

- ▶ International Research on Permanent Authentic Records in Electronic Systems (InterPARES) projekt, Nemzetközi Levéltári Tanács (ICA)
- Mindkét projekt arra a következtetésre jutott, hogy az elektronikus iratok hitelessége a hozzáférések szintjén szabályozott, naplózott, dokumentált stb. őrzési körülményeken múlik.
- A levéltárak az átadáskor az iratképző által hitelesnek minősített iratokat ily módon szabályozott körülmények között őrizve megőrizhetik az iratok hitelességét.
- ISO 15489-1 szabvány
- a magyar jogszabályok is ebbe az irányba mutatnak

34/2016. (XI. 30.) EMMI rendelet az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről I.

Az elektronikus iratok levéltári átvétele korábban szabályozatlan volt.

A szabályozás alapvető célja, hogy a maradandó értékű elektronikus iratok meghatározott szerkezeti szempontok alapján, egységes formában és műszaki tartalommal, szabályozott eljárásrend mentén kerüljenek levéltári átvételre. Ezt – bizonyos kivételekkel – tanúsított iratkezelő szoftverből való közvetlen átadással rendeli megvalósítani.

Az OASIS modellen alapul.

34/2016. (XI. 30.) EMMI rendelet az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről II.

A levéltári átvétel feltételeiként meghatározott műszaki követelmények az elektronikus iratok azonosítását, hitelességét, kezelését és megőrzését szolgálják, ezért a szabályozás kiterjed a levéltári átvétel feltételeire és folyamatára. Meghatározza a levéltári átvételi csomag fogalmát és tartalmát, ezen belül az elektronikus iratok elsődleges objektumait, az értelmezésükhöz szükséges metaadatokat. Rögzíti az átvételi csomag típusait, felépítését és mellékletekben sorolja fel az egyes átvételi típusokhoz tartozó metaadatokat.

Előírja az átadás-átvételt előkészítő feladatokat, rögzíti a jogokat és kötelezettségeket, meghatározza az átadás-átvételi megállapodás megkötésének feltételeit és tartalmát. A megállapodás célja, hogy rögzítse az átvétel technikai és tartalmi részleteit, a lebonyolítás kereteit és részletszabályait, meghatározza az ütemezést.

137/2016. (VI. 13.) Korm. rendelet az elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyújtására felhasználható elektronikus aláíráshoz és bélyegzőhöz kapcsolódó követelményekről

„16. § Az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv az általa ügyintézés során használt elektronikus bélyegző és a képviselője által használt elektronikus aláírás létrehozásához használt adataira vonatkozó iratokat, a hozzájuk kapcsolt tanúsítványokat, az elektronikus aláírási és bélyegzési szabályzatokat a maradandó értékű köziratokra vonatkozó szabályok szerint megőrzi, és a megőrzési idő letelte után az illetékes levéltárnak átadja.”

Köszönöm a figyelmet!

gerhardp@bparchiv.hu

Ez a Mű a Creative Commons Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi
Licenc feltételeinek megfelelően felhasználható.